

גישות לקביעת שכר טרחה בגין עריכת חוות דעת אקטוארית בעניין איזון משאבים

האקטואר **רועי פולניצר** סוקר את הגישות המקובלות לקביעת שכר טרחה לעריכת חוות דעת אקטואריות או לביצוע הערכת שווי כלכלית. **אין לראות בכתבה זו המלצה/הצעה למחיר מומלץ עבור שירות כלשהו ובוודאי שלא ניסיון לתיאום מחירים, אלא רק סקירת חוות דעת אקטואריות או לביצוע הערכת שווי כלכלית.**

האקטואר לעבור נכס, נכס (עבור כל אחד מהנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית) ולקבוע עבורו תחילה את היקף השעות הדרוש לאקטואר על מנת לכמת את שווי של כל נכס. לאחר מכן על האקטואר לסכום את היקף השעות הדרוש לו עבור כל אחד מהנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית כדי לקבל היקף השעות המצרפי הדרוש לאקטואר לשם הערכת שווי כלל הנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית. לבסוף, שכר הטרחה המבוקש בגישה זו מוחשב על ידי האקטואר כמכפלת היקף השעות המצרפי הדרוש לאקטואר לשם הערכת שווי כלל הנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית בתעריף השעתי המקובל במשדר.

כעת נחזור לדוגמה שלנו מתחילת המאמר של בני הזוג שעל שמם 30 זכויות, המבקשים הצעת מחיר לחוות דעת אקטוארית בעניין איזון משאבים בין בני זוג עקב הליך גירושין ונראה כיצד ניתן לקבוע שכר טרחה לחוות דעת זו, על בסיס גישת העלות. תחילה חישבתי את היקף השעות הדרוש לי לשם הערכת שווי כל אחת מ-30 הזכויות על שם הבעל והאישה וסכמתי אותן.

על שם הבעל ישנן 3 זכויות פניסיות בסיסיות (פניסה מקרן פניסה חדשה, ביטוח מנהלים וקופת תגמולים), 5 זכויות סוציאליות בסיסיות (2 קרנות השתלמות, פדיון ימי חופשה, פדיון דמי הבראה והשלמת פיצויים) ו-4 זכויות פיננסיות בסיסיות (2 חשבונות בנק ו-2 כרטיסי אשראי) שהיקף השעות הדרוש לי עבור כל אחת מהן הוא שעה. בנוסף, לבעל יש זכות פיננסית מורכבת (נכס קריירה) ורכב שהיקף השעות הדרוש לי עבורו נאמד על ידי ב-10 שעות שיעתיים, בהתאמה. לאמור- היקף השעות המצרפי הדרוש לי לשם הערכת שווי 15 הזכויות על שם הבעל נאמד על ידי ב-24 שעות (= 10+2+12).

מאחר ועל שם האישה ישנן גם כן 15 זכויות מאותו סוג ובעלות אותה רמת מורכבות בדיקו (ממש "תמנות ראי" של זכויות הבעל), הרי שהיקף השעות המצרפי הדרוש לי לשם הערכת שווי 15 הזכויות על שם האישה נאמד על ידי אף הוא ב-24 שעות. על כן, היקף השעות המצרפי הדרוש לי לשם הערכת שווי 30 הזכויות על שם הבעל והאישה ביחד נאמד על ידי בכ-48 שעות.

בהינתן כי שכר הטרחה השעתי המקובל במשרדי היו 1,000 ₪ לשעה בתוספת מע"מ כחוק, על שם שכר הטרחה בגין חוות הדעת האמורה נקבע על ידי, על פי גישת העלות, בכ-48,000 ₪ + מע"מ כחוק, כמכפלה של היקף השעות המצרפי הדרוש לי לשם הערכת שווי כלל הנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית (24 שעות) בשכר הטרחה השעתי המקובל במשרדי (1,000 ₪ לשעה + מע"מ כחוק).

הערה אינפורמטיבית: כדי לקבוע את שכר הטרחה בכל אחת משלושת הגישות נדרשת פגישת יעוץ בת שעה לפחות, שבמסגרתה האקטואר פעם אחת יתשאל ויתחקק את בני הזוג כדי להבין את המקרה שלהם, פעם שניה יבין לא רק מה בני הזוג רוצים ממנו אלא מה הם צריכים בדאיתו כבעל מקצוע בתחום ומפעם שלישית יבצע ניתוח ודיאגנוסטיקה לנתונים הפיננסיים, הפנסיוניים, הסוציאליים, התגמוליים והאחרים כדי להבין הן את היקף השעות הנדרשות לו לביצוע משימת כתיבת חוות הדעת האקטוארית והן את רמת הסיכון (מבחינת אחריות מקצועית) הגלומה במתן חוות הדעת האמורה וכפועל יוצא משימתו מהו שכר הטרחה המבוקש על ידו שיפצה אותו עבור כלל העלויות והסיכונים הכרוכים בכתיבת חוות הדעת האמורה.

מלבד העלות הישירה הנמדדת באמצעות היקף השעות הדרוש לביצוע העבודה, שכר הטרחה מורכב גם מעוד מרכיבים, כגון: השכלתו (האקדמית והמקצועית כאחד) של המומחה בתחום הרלוונטי, ניסיונו המקצועי של המומחה בתחום הרלוונטי, המוניטין שלו וכיוצא"ב מרכיבים.

המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית (1,368,973 ₪) בשיעור ההכנסות הנדרש על ידי (7%).

גישת השוק

במסגרת גישת השוק, שכר הטרחה נקבע על בסיס המחיר המקובל בשוק לחוות דעת אקטוארית סטנדרטית "דומה" במאפייניה וביישומיה, על בסיס ניתוח הצעות מחיר של קולגות לביצוע חוות דעת אקטואריות דומות (בהיקף וברמת המורכבות של הנכסים המוערכים בהן ביחס לחוות הדעת האקטוארית המבוקשת). אין הכוונה בהכרח לחוות דעת אקטואריות דומה מבחינה מספר או סוג הזכויות הכלולות בה, כי אם לחוות דעת אקטוארית אשר עוסקת בתחום דומה (דיני משפחה, דיני עבודה, דיני נזיקין וכו') או שמטרתה דומה (לצרכי גישור, להגשה בהליך משפטי מטעם צד או להגשה בהליך משפטי מטעם בית המשפט).

לאמור- גישה זו נועדה להשיב על השאלה מהו מחיר השוק עבור חוות דעת אקטוארית "דומה". לעיתים, גם לאחר מחקר מקיף, מידע כזה חסר או אינו מדויק דיו. כתוצאה מכך גישה זו אינה ישימה לעיתים קרובות ועשויה לשמש לרוב כאמת מידה כללית והשוואתית בלבד לתוצאות קביעת שכר הטרחה בשיטות אחרות. על מנת לקבוע את שכר הטרחה על פי גישת השוק על האקטואר לבנות מודג סטטיסטי של מחירי השוק עבור חוות דעת אקטואריות "דומות" לחוות הדעת המבוקשת על ידי ביצוע סקר שוק ("שופינג") בקרב קולגות. אגב: קולגה זה גם זכר וגם נקבה כי זה בלועזית.

כעת נחזור לדוגמה שלנו מתחילת המאמר של בני הזוג שעל שמם 30 זכויות, המבקשים הצעת מחיר לחוות דעת אקטוארית בעניין איזון משאבים בין בני זוג עקב הליך גירושין ונראה כיצד ניתן לקבוע שכר טרחה לחוות דעת זו, על בסיס גישת השוק. תחילה הרמתי טלפון ל-5 קולגות של שחלקם נוהגים לעבוד לפי מחיר קבוע (Fix) לחוות דעת אקטוארית וחלקם נוהגים "לתפורר" את הצעת המחיר שלהם לנסיבות המקרה שלפניהם (מבחינת היקף הנכסים ורמת הסיבוכיות של כל נכס).

שני קולגות נתנו לי (כל אחד מהם בנפרד כמובן) ציטוט זהה של 4,700 ₪, לגבי שכר הטרחה הקבוע שאותו הם גובים עבור חוות דעת אקטוארית לצרכי איזון משאבים (ללא קשר למספר הנכסים ורמת המורכבות שלהם), אך לא כולל הערכת שווי נכס קריירה ואו שווי עסק. כששאלתי כמה הם גובים עבור הערכת שווי נכס קריירה, מאחר ובמקרה דגן שלפנינו יש להעריך את נכסי הקריירה של הבעל והאישה כל אחד בנפרד, הם ענו שמדובר בתוספת של עוד 2,000 ₪ בין אם צריך להעריך את נכס קריירה של שני הצדדים ובין אם צריך להעריך נכס קריירה של צד אחד בלבד.

שלושת הקולגות הנותרים שלי נתנו לי (כל אחד מהם בנפרד כמובן) הצעות מחיר של: 7,500 ₪, 10,000 ₪ ו-12,000 ₪, עבור חוות הדעת המבוקשת (כולל הערכת שווי נכס קריירה של הבעל והאישה בנפרד). לפיכך, שכר הטרחה בגין חוות הדעת האמורה נקבע על ידי, על פי גישת השוק, בכ-8,580 ₪ + מע"מ כחוק, כמיצוע של 5 הציטוטים שקיבלתי מהקולגות שלי (6,700 ₪, 6,700 ₪, 7,500 ₪, 10,000 ₪ ו-12,000 ₪).

גישת העלות

במסגרת גישת העלות, שכר הטרחה נקבע כעלות שהאקטואר נדרש להוציא לצורך הערכת שווי כלל הנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית. עלות זו מוחשבת כמכפלת התעריף השעתי המקובל של האקטואר במספר השעות הדרוש לו לשם הערכת שווי כלל הנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית. על פי רמת המורכבות שלו. לאמור- גישה זו נועדה להשיב על השאלה מהן העלויות שצריך להוציא האקטואר כדי לשלם את כלל הנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית.

על מנת לקבוע את שכר הטרחה על פי גישת העלות על

מעת לעת אני נשאל על ידי עורכי דין כיצד אקטוארים ומעריכי שווי קובעים שכר טרחה לעריכת חוות דעת אקטואריות או לביצוע הערכת שווי כלכלית. ככלל, קיימות מספר רב של שיטות לקביעת שכר טרחה בכלל ושל חוות דעת אקטואריות בפרט. מטבע הדברים, לכל שיטה יתרונות וחסרונות ויש לנקוט בה בהתאם למידת ישימותה למקרה המתאים ואו להיטואציה היערכה ומטרתה. שיטות קביעת שכר הטרחה השונות מבוססות על אחת משלוש הגישות הנגזרות הבאות: גישת ההכנסות, גישת השוק וגישת העלות.

במאמר זה אציג את שלוש הגישות לקביעת שכר טרחה ונביא דוגמה מספרית לכל גישה בהתבסס על מקרה מחשבוני החולף שבו נתבקשתי לתת הצעת מחיר בגין עריכת חוות דעת אקטוארית בעניין איזון משאבים בין בני זוג עקב הליך גירושין עבור מקרה ספציפי שבו על שם הבעל ישנן 15 זכויות נכון למועד הקרע (פניסה מקרן פניסה חדשה, ביטוח מנהלים, קופת תגמולים, 2 קרנות השתלמות, פדיון ימי חופשה, דמי הבראה, השלמת פיצויי פיטורין, 2 חשבונות בנק, 2 כרטיסי אשראי, רכב ונכס קריירה) וגם על שם האישה ישנן גם כן 15 זכויות נכון למועד הקרע (לפי אותו מפרט כמו של הבעל).

הערה אינפורמטיבית: כל הסכומים במאמר זה הינם לפני מע"מ כחוק, כלומר, לצורך קבלת הסכום הסופי יש להוסיף עליהם מע"מ כחוק.

גישת ההכנסות

במסגרת גישת ההכנסות, שכר הטרחה נקבע כהכנסה (ולא הרווח) שאותה רוצה לקבל האקטואר מכל אחד מנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית. לאמור- גישה זו נועדה להשיב על השאלה מהי ההכנסה ברוטו הנדרשת על ידי האקטואר מכל אחד מהנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית.

על מנת לקבוע את שכר הטרחה על פי גישת ההכנסות על האקטואר לעבור נכס, נכס (עבור כל אחד מהנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית) ולגבש עבורו תחילה אינדיקציה שווי ראשונית (טנטטיבית ולא מחייבת, לפני מס, לפני יחס שיתוף ולפני שיעור ההעברה). לאחר מכן על האקטואר לסכום את אינדיקציה השווי ראשונית עבור כל אחד מהנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית כדי לקבל את אינדיקציה השווי המצרפית שלהם. לבסוף, שכר הטרחה המבוקש בגישה זו מוחשב על ידי האקטואר כמכפלת אינדיקציה השווי המצרפית של כלל הנכסים המוערכים במסגרת חוות הדעת האקטוארית בשיעור ההכנסות הנדרש על ידו.

כעת נחזור לדוגמה שלנו מתחילת המאמר של בני הזוג שעל שמם 30 זכויות, המבקשים הצעת מחיר לחוות דעת אקטוארית בעניין איזון משאבים בין בני זוג עקב הליך גירושין ונראה כיצד ניתן לקבוע שכר טרחה לחוות דעת זו, על בסיס גישת ההכנסות. תחילה גיבשתי אינדיקציה שווי ראשונית עבור כל אחת מ-30 הזכויות על שם הבעל והאישה וסכמתי אותן.

השווי הראשוני המצרפי של 15 הזכויות על שם הבעל נאמד על ידי בכ-961,628 ₪ בעוד שהשווי הראשוני המצרפי של 15 הזכויות על שם האישה נאמד על ידי בכ-407,345 ₪, על כן, השווי הראשוני המצרפי של 30 הזכויות על שם הבעל והאישה ביחד נאמד על ידי בכ-1,368,973 ₪.

שיעור ההכנסות הנדרש המקובל בקרב אקטוארים נע בין 6% ל-8% ולכן שיעור ההכנסות הנדרש על ידי נאמד בכ-7% (אמצע הטווח). לפיכך, שכר הטרחה בגין חוות הדעת האמורה נקבע על ידי, על פי גישת ההכנסות, בכ-95,288 ₪ + מע"מ כחוק, כמכפלה של השווי הראשוני המצרפי של כלל נכסי בני הזוג